

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία (514a – 515c)

A1. α.

1. α.

2. β.

3. β.

A1. β.

Η αντωνυμία παρ' ἣν αναφέρεται στη λέξη ὁδόν.

Η αντωνυμία ὑπέρ ᾧν αναφέρεται στη λέξη τὰ παραφράγματα.

B1.

Ο βασικός εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνας παρουσιάζει το θέμα του μύθου είναι η αλληγορία. Πρόκειται για ένα λογοτεχνικό σχήμα, πολύ συχνό στους μύθους, με το οποίο ο ομιλητής άλλα λέει και άλλα εννοεί. Είναι μία πλατιά μεταφορά που στηρίζεται στην αναλογία καταστάσεων και στη μεταφορά ιδιοτήτων και επομένως αποτελεί ένα παραστατικό και εντυπωσιακό λογοτεχνικό σχήμα. Το ρήμα ἀπεικάζω με το οποίο ο Σωκράτης καλεί τον Γλαύκωνα να παρομοιάσει (ἀπείκασον) τον κόσμο με ένα μισοσκοτεινό χώρο σαν σπηλιά και τους ανθρώπους με δεσμώτες, σημαίνει απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών,

πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία.

Η αλληγορία συνδέεται με την έλλειψη παιδείας και την κατάσταση των δεσμωτών. Με τη φράση *παιδείας τε περί και ἀπαιδευσίας* ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά *περί παιδείας* (και έλλειψης παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό;

Η φράση *παιδείας τε περί και ἀπαιδευσίας*, για την οποία κάνει λόγο ο Σωκράτης στην αλληγορική εικόνα της σπηλιάς συζητώντας με τον Γλαύκωνα, είναι σχετική με την πλατωνική διακρίση αισθητού και νοητού κόσμου. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, ο πραγματικός κόσμος είναι ο νοητός, ο άφθαρτος κόσμος των ιδεών, ενώ ο υλικός κόσμος είναι μια φθαρτή, εφήμερη απεικόνιση της πραγματικότητας. Με αυτή την πλατωνική άποψη συνδέεται η περιγραφή των δεσμωτών. Οι δεσμώτες συμβολίζουν τον κοινό, απαίδευτο άνθρωπο, ο οποίος, καθηλώνεται στην εντύπωση για την πραγματικότητα που του δημιουργούν οι αισθήσεις του. Οι αισθήσεις συμβολίζονται με τα δεσμά και οι ψευδείς εντυπώσεις με τις σκιές που σχηματίζονται στον τοίχο μπροστά από τους δεσμώτες. Όπως οι δεσμώτες θεωρούν τις σκιές ως πραγματικό κόσμο, οι κοινοί άνθρωποι θεωρούν ως πραγματικότητα τον υλικό κόσμο που αντιλαμβάνονται με τις αισθήσεις. Αλλά, όπως αναφέραμε, κατά τον Πλάτωνα, η πραγματικότητα βρίσκεται στον κόσμο των ιδεών.

B2.

Στην πρώτη παράγραφο του παράλληλου κειμένου, ο αφηγητής προβλέπει ότι το Κόμμα θα επιχειρήσει να παραποιήσει ακόμα και τις προφανείς αλήθειες και να αρνηθεί ακόμα και την κοινή λογική. Ενδεικτικά αναφέρει: *το Κόμμα θα ανακοίνωνε ότι δύο και δύο έκαναν πέντε, κι εσύ θα έπρεπε να το πιστέψεις*. Αυτή η διαστρέβλωση της εξωτερικής πραγματικότητας είναι φανερή και στην πλατωνική αλληγορία του σπηλαίου. Οι ακίνητοι δεσμώτες βλέπουν μπροστά τους τις σκιές των αντικειμένων (τούς γάρ τοιούτους ... προσπιπτούσας;). Οι σκιές αυτές δημιουργούνται από τη φωτιά, η οποία βρίσκεται επάνω, ψηλά και πίσω από τους δεσμώτες (φῶς δέ ... αὐτῶν), και αποτελούν τη μοναδική πραγματικότητα γι' αυτούς. Ωστόσο, αποτελούν τον κόσμο της πλάνης. Επομένως, και τα δύο κείμενα αναφέρονται στην αλλοίωση τ η ς πραγματικότητας.

Στη δεύτερη παράγραφο του παράλληλου κειμένου, ο υλικός κόσμος ταυτίζεται με την πραγματικότητα (Ο υλικός κόσμος ... το κέντρο της γης) και η αλήθεια εξασφαλίζεται από τ ι ς αισθήσεις. Όμ ω ς, το Κόμμα θέλοντας να παραποιήσει την αλήθεια υπονομεύει την αξιοπιστία των αισθήσεων (Το Κόμμα ... των ματιών σου). Αντίθετα, στο πλατωνικό κείμενο, ο υλικός κόσμος δεν θεωρείται πραγματικός αλλά ψευδαίσθηση, γι' αυτό και οι αισθήσεις δεν οδηγούν στην αλήθεια (οὐ ταῦτα ... ὁρῶεν). Επομένως, η διαφορά των δύο κειμένων έγκειται στη σχέση του υλικού κόσμου με την πραγματικότητα και στην αξιοπιστία των αισθήσεων ως πηγή γνώσης.

B3.

1. Πήγε να τον δει ωτορινολαρυγγολόγος, γιατί ένα κοκκαλάκι ψαριού είχε κολλήσει στον **οισοφάγο** του.
2. Πρόσφατα καταργήθηκε ο **φόρος** κατανάλωσης στα είδη πρώτης ανάγκης.
3. Στις εκπτώσεις η κόρη μου συνήθως ψωνίζει πολλά **φορέματα**.
4. Με στεναχώρησε το **φέρσιμό** του. Ήταν φοβερά προσβλητικό.
5. “Δεν ντρέπεσαι που επαναλαμβάνεις ό,τι σου λέει η γυναίκα σου; Κατάντηρες **φερέφωνό** της”.

B4.

1. Λάθος.
2. Λάθος.
3. Σωστό.
4. Σωστό.
5. Λάθος.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**Ξενοφώντας, Άπομνημονευμάτων Β, 2.1. 22-23****Γ1.**

(Ο Πρόδικος λέει ότι) παρατηρούσε συχνά τον εαυτό της και (ότι) εξέταζε και αν κάποιος άλλος την κοιτάζει και (ότι) έστρεφε το βλέμμα της πολλές φορές και στη σκιά της. Και όταν βρέθηκαν πιο κοντά στον Ηρακλή, (λέει ότι) αυτή που αναφέρθηκε πρώτη προχωρούσε με τον ίδιο τρόπο, ενώ (ότι) η άλλη, θέλοντας να προφτάσει, έτρεξε στον Ηρακλή και είπε: «Βλέπω, Ηρακλή, ότι απορείς ποιον δρόμο (πρέπει) να ακολουθήσεις για τον τρόπο της ζωής σου. Αν λοιπόν (ακολουθήσεις τον δικό μου δρόμο) κάνοντας εμένα φίλη σου, θα σε οδηγήσω από την πιο ευχάριστη και την πιο εύκολη οδό, και δεν θα αφήσεις αδοκίμαστο κανένα από τα ευχάριστα πράγματα, ενώ θα περάσεις τη ζωή σου χωρίς να γνωρίσεις τις δυσκολίες.»

Γ2.

Το απόσπασμα αναφέρεται στον μύθο, σύμφωνα με τον οποίο ο Ηρακλής συνάντησε κάποτε δύο γυναίκες πολύ διαφορετικές μεταξύ τους, οι οποίες αποδείχθηκε ότι ήταν οι ενσαρκώσεις της αρετής και της κακίας. Η περιγραφή της όψης των δύο γυναικών είναι τέτοια ώστε να υπαινίσσεται αυτό που εκπροσωπεί καθεμία. Και οι δύο είναι μεγαλόσωμες αλλά, συγκεκριμένα, η Αρετή εξ αρχής χαρακτηρίζεται ευπρεπής στην όψη, με μορφή που παραπέμπει σε ελεύθερη γυναίκα. Το σώμα της χαρακτηρίζεται από καθαρότητα – προφανώς σε αντίθεση με την Κακία, η οποία παρακάτω θα παρουσιαστεί μακιγιαρισμένη. Η έκφραση των ματιών της Αρετής

χαρκτηρίζεται από σεμνότητα και σοβαρότητα και ολόκληρη η στάση του σώματος αποπνέει εγκράτεια και αξιοπρέπεια. Το φόρεμά της είναι λευκό, χρώμα που υποδηλώνει αγνότητα και εντιμότητα. Η Κακία, από την άλλη, παρουσιάζεται εύσαρκη και με επιδερμίδα απαλή, χαρακτηριστικά που, σύμφωνα με τις αντιλήψεις της εποχής, υποδηλώνουν τάση για τρυφηλότητα. Έχει βαφτεί, ώστε άλλα σημεία του δέρματος να φαίνονται λευκότερα και άλλα ερυθρότερα. Φροντίζει να κρατά το σώμα της σε στητή στάση, για να δείχνει επιβλητική. Το επίθετο ἀναπεπταμένα, που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για τα μάτια της, υποδηλώνει ένα βλέμμα ερευνητικό ή και προκλητικό. Τέλος, το φόρεμά της είναι τέτοιο ώστε να προβάλλεται όσο το δυνατόν περισσότερο η νεανική της ομορφιά.

Γ3. α.

γυναῖκας: γυναικός.

φύσει: φύσεως

σῶμα: σώματος

καθαρότητι: καθαρότητος

Γ3. β.

φανῆναι: φάνηθι

μεγάλας: μειζόνων

ιδεῖν: ὀψομένη

ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει

ἄξω: ἀγάγωμεν

οὐδενός: οὐδεμιᾶ

Γ4. α.

ιδεῖν: απαρέμφατο της αναφοράς, εξαρτάται από το επίθετο εὐπρεπῆ.

τῆς φύσεως: γενική συγκριτική, β' ὅρος σύγκρισης, εξαρτάται από το επίθετο συγκριτικού βαθμού ὀρθότεραν.

τῷ Ἡρακλεῖ: αντικείμενο του απαρεμφάτου προσδραμεῖν.

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή, κατηγορηματικός προσδιορισμός στο υποκείμενό της, σε, το οποίο λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος ὀρῶ.

φίλην: κατηγορούμενο, μέσω της μετοχής ποιησάμενος, στο αντικείμενο της μετοχής ἐμέ.

τῶν χαλεπῶν: γενική αντικειμενική, εξαρτάται από το επίθετο ἄπειρος.

Γ4. β.

εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας, απλή. Εκφέρεται με οριστική (θεᾷται), επειδή εκφράζει απορία για κάτι πραγματικό. Συντακτικῶς λειτουργεί ὡς αντικείμενο στο απαρέμφατο ἐπισκοπεῖν.